

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 411.3.1.2023/1

Dariusz Bonisławski
Prezes Zarządu Krajowego
Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”
ul. Krakowskie Przedmieście 64
00-322 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/504 Realizacja przez organy państwa zadań związanych z repatriacją

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ¹ , ul. Krakowskie Przedmieście 64, 00-322 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Bonisławski Prezes Zarządu Krajowego Stowarzyszenia WP, od 4 marca 2017 r. (akta kontroli str. 2-9, 363)
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania podmiotu prowadzącego ośrodek adaptacyjny (kierownika ośrodka adaptacyjnego) dla repatriantów na rzecz zapewnienia prawidłowej i skutecznej realizacji zadań związanych z repatriacją.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2023 (do czasu rozpoczęcia kontroli) ² .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Eliza Kurzela, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LWA/196/2023 z 18 października 2023 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej także: Stowarzyszenie lub Stowarzyszenie WP.

² Badaniami kontrolnymi mogły być objęte również dowody sporządzone przed i/lub po tym okresie, które miały wpływ na okres objęty oceną.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia działania Ośrodka Adaptacyjnego dla Repatriantów w Pułtusku⁵ na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków do powrotu i osiedlenia się w Polsce osobom uprawnionym do repatriacji.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą, w Ośrodku w sposób prawidłowy zorganizowano i przeprowadzano wszystkie etapy procesu adaptacyjnego repatriantów do zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i zapewniono repatriantom w nim przebywającym odpowiednie warunki, określone w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości, dotyczące usytuowania okien w części pomieszczeń mieszkalnych przeznaczonych na pobyt repatriantów oraz braku uchwytów przy natryskach i przy wannie nie mają w ocenie NIK istotnego znaczenia dla oceny działalności Ośrodka w ww. zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Działania podmiotu prowadzącego ośrodek adaptacyjny dla repatriantów (kierownika ośrodka adaptacyjnego) na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków do powrotu i osiedlenia się w Polsce osobom uprawnionym do repatriacji

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie WP realizowało kolejno następujące umowy na prowadzenie Ośrodka dla repatriantów:

- nr 1/2018 z 12 stycznia 2018 r. – umowa zawarta na okres od 27 stycznia do 27 lipca 2018 r.;
- nr 3/2018 z 3 września 2018 r. – umowa zawarta na okres od 10 września 2018 r. do 9 września 2020 r.;
- nr 1/2020 z 23 września 2020 r. – umowa zawarta na okres od 15 listopada 2020 r. do 15 listopada 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, Stowarzyszenie zawarło również kolejną umowę (nr 1/2023 z 4 października 2023 r.) na prowadzenie Ośrodka w okresie od 16 listopada 2023 r. do 15 listopada 2026 r.

Wszystkie ww. umowy ze Stowarzyszeniem zawarte zostały, w imieniu Skarbu Państwa, przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji⁶. Wskazano w nich, że Ośrodek prowadzony będzie przez Stowarzyszenie w Domu Polonii w Pułtusku przy ul. Szkolnej 11. Na kierownika Ośrodka wyznaczono Michała Kisiela, tj. Dyrektora Domu Polonii w Pułtusku.

(akta kontroli str. 10-13, 20-79, 223-224)

W ofertach Stowarzyszenia w sprawie realizacji zadania dotyczącego prowadzenia ośrodka adaptacyjnego, stanowiących załączniki do ww. umów, jednostka

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej także: Ośrodek, Ośrodek dla repatriantów lub placówka.

⁶ Dalej także: Pełnomocnik Rządu lub Pełnomocnik.

ta wskazywała m.in., że Dom Polonii w Pułtusku dysponuje następującymi budynkami, które zamierza przeznaczyć do umieszczenia repatriantów:

- budynek „Kasztel” o powierzchni użytkowej 1.295 m² oraz budynek „Stanica Wodna” o powierzchni użytkowej 499 m² - obiekty te wskazane zostały we wszystkich ofertach, jako przeznaczone do zakwaterowania repatriantów;
- budynek „Psiarnia” o powierzchni 280 m² - obiekt ten wskazany został jako przeznaczony do zakwaterowania repatriantów w ofertach stanowiących załącznik do umów z 12 stycznia 2018 r., 23 września 2020 r. i 4 października 2023 r.;
- budynek „Domek Regionalny (Ogrodnika)”, o powierzchni 123,10 m² - obiekt ten wskazany został jako przeznaczony do zakwaterowania repatriantów w ofertach stanowiących załącznik do umów z 23 września 2020 r. i 4 października 2023 r.;
- budynek „Zamek”, o powierzchni użytkowej 5.265 m² - obiekt ten wskazany został jako przeznaczony do zakwaterowania repatriantów wyłącznie w ofercie stanowiącej załącznik do umowy z 12 stycznia 2018 r. (w ofertach stanowiących załączniki do umów z 3 września 2018 r., 23 września 2020 r. i 4 października 2023 r. obiekt ten wskazywany był wyłącznie jako miejsce, w którym znajdują się sale wykładowe i jadalnie wykorzystywane na potrzeby repatriantów).

Liczby pokoi i miejsc przygotowanych dla repatriantów w ww. budynkach zgodnie z ww. ofertami kształtowała się następująco: oferta z 11 grudnia 2017 r., stanowiąca załącznik do umowy z 12 stycznia 2018 r. – 75 i 160; oferta z 31 lipca 2018 r., stanowiąca załącznik do umowy z 3 września 2018 r. – 52 i 145; oferta z 24 sierpnia 2020 r., stanowiąca załącznik do umowy z 23 września 2020 r. oraz oferta z 8 sierpnia 2023 r., stanowiąca załącznik do umowy z 4 października 2023 r. – 62 i 173.

W ofertach wskazywano ponadto m.in., że całkowita powierzchnia terenu, na którym zlokalizowano Ośrodek wynosi 62.361 m², z czego 59.357m² stanowi powierzchnia ogrodzonego terenu zewnętrznego, który jest dostępny dla repatriantów. Na terenie tym znajdują się m.in.: zabytkowy park, place zabaw, korty tenisowe, boisko do siatkówki plażowej, amfiteatr, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe nad brzegiem rzeki Narew, na wypożyczalnia sprzętu wodnego.

(akta kontroli str. 80-161)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniach 7 i 8 listopada 2023 r. ustalono, że obiekty Ośrodka przeznaczone na pobyt repatriantów na ogół spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących wyposażenia ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów⁷. M.in., zgodnie z wymogami określonymi w załączniku do ww. rozporządzenia:

- obiekt, w którym zlokalizowany jest Ośrodek, stanowi zespół budynków wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- dojazdy i dojścia do wszystkich budynków, wchodzących w skład Ośrodka były utwardzone (miały nawierzchnię wykonaną z kostki brukowej lub asfaltowej) i były oświetlone za pomocą lamp;
- budynki Ośrodka wyposażone były w instalacje: sanitarną (z zimną i ciepłą wodą), elektryczną, radiowo-telewizyjną, telefoniczną, wentylację mechaniczną i grawitacyjną oraz oświetlenie dostosowane do charakteru pomieszczeń;
- w Ośrodku zapewniono bezpłatny dostęp do szerokopasmowego Internetu;

⁷ Dz.U. z 2017 r. poz. 956, dalej: rozporządzenie w sprawie minimalnych wymagań.

- wszystkie pokoje mieszkalne przeznaczone na pobyt repatriantów poddane oględzinom⁸ wyposażone były m.in. w: łóżka w ilości odpowiadającej maksymalnej liczbie osób, które mogą zostać zakwaterowane w danym pokoju; szafę lub komodę na przechowywanie odzieży i obuwia; stół, krzesła (lub fotele); wieszak ścienny na wierzchnią odzież; czajnik bezprzewodowy, telewizor z możliwością odbioru programów w języku polskim oraz rosyjskim;
- każdy z ww. pokoi mieszkalnych posiadał łazienkę, wyposażoną w:abinę natryskową z osłoną lub wannę; umywalkę z blatem, lustro z półką, WC, wieszaki na ręczniki, lustro z półką i górnym oświetleniem, uniwersalne gniazdko elektryczne z osłoną, pojemnik na śmieci;
- wszystkie sześć pokoi przeznaczonych na pobyt repatriantów, które w ramach oględzin objęte zostały pomiarami⁹, posiadało wymaganą powierzchnię mieszkalną¹⁰;
- ogólnodostępne toalety (damska i męska) znajdujące się na każdym poziomie w budynku „Zamek”, wyposażone były m.in. w: umywalki z blatem, lustra z oświetleniem górnym, suszarki do rąk, pojemniki na śmieci, dozowniki do płynnego mydła, wieszaki ścienne, WC z miską ustępową.

W wyniku ww. oględzin stwierdzono także, że Ośrodek dysponował:

- pomieszczeniami przeznaczonymi do organizacji kursów adaptacyjno-integracyjnych, językowych oraz zawodowych dla repatriantów¹¹;
- pomieszczeniem, z odrębną łazienką, przystosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami¹²;
- pomieszczeniem przeznaczonym do przygotowywania posiłków zbiorowego żywienia¹³;
- salami restauracyjnymi¹⁴ przeznaczonymi do zbiorowego spożywania posiłków (wyposażonymi w stoły i krzesła oraz zastawę stołową), w których jednocześnie posiłki mogło spożywać łącznie do 160 osób;
- pomieszczeniami (dostępnymi całodobowo) umożliwiającymi samodzielne przygotowanie posiłków, wyposażonymi m.in. w kuchenki (mikrofalowe, elektryczne, gazowe), lodówki, zlewy, czajniki, garnki i sztucce;
- pomieszczeniami typu świetlicowego, wyposażonymi w telewizor, z zapewnieniem odbioru programów polskojęzycznych;
- pomieszczeniami przeznaczonymi na pralnię/suszarnię, wyposażonymi m.in. w pralki automatyczne;
- pomieszczeniami pozwalającymi na odseparowanie co najmniej pięciu osób chorych, wyposażonymi w odrębny węzeł higieniczno-sanitarny;
- pomieszczeniami umożliwiającymi indywidualne spotkania repatriantów z osobami wizytującymi Ośrodek;
- pomieszczeniami przystosowanymi do wypłaty repatriantom świadczeń pieniężnych¹⁵;
- salą zabaw dla dzieci¹⁶.

⁸ Oględzinami objęto 19 pomieszczeń przeznaczonych na pobyt repatriantów, w tym 16 znajdujących się w budynku „Kasztel” oraz po jednym w budynkach „Domek Regionalny (Ogrodnika)”, „Stacja Wodna”, „Psiarnia”.

⁹ Pomiarami objęto powierzchnię sześciu wybranych pokoi mieszkalnych w budynku „Kasztel”.

¹⁰ Wynoszącą co najmniej: 8 m² - w przypadku pokoi 1-osobowych; 10 m² - w przypadku pokoi 2-osobowych; 14 m² - w przypadku pokoi 3-osobowych; 16 m² - w przypadku pokoi 4-osobowych; 20 m² dla pokoi 5-osobowych.

¹¹ Siedem pomieszczeń, każde o powierzchni użytkowej powyżej 15 m².

¹² Pokój nr 504 na budynku „Kasztel”.

¹³ Znajdującym się na parterze budynku „Zamek”.

¹⁴ Dwie sale, znajdujące się na parterze budynku „Zamek”.

¹⁵ Dwa pomieszczenia, jedno w budynku „Zamek”, a drugie w budynku „Psiarnia”.

¹⁶ Znajdującą się na parterze budynku „Kasztel”.

Stwierdzone w wyniku oględzin przypadki niespełniania przez pomieszczenia przeznaczone na pobyt repatriantów warunków określonych w rozporządzeniu w sprawie minimalnych wymagań, dotyczyły zbyt niskiego w stosunku do powierzchni gruntu usytuowania części okien w pomieszczeniach mieszkalnych przeznaczonych na pobyt repatriantów¹⁷ oraz braku uchwytów przy natryskach i przy wannie.

(akta kontroli str. 14-19)

W trakcie kontroli NIK, w Ośrodku nie przebywali repatrianci, w związku z czym nie można było zweryfikować, czy w sposób prawidłowy zapewniono takim osobom wymagane warunki pobytu w tej placówce określone w art. 20b ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji¹⁸.

(akta kontroli str. 335, 395-397)

W Ośrodku nie był prowadzony rejestr skarg repatriantów.

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że okresie objętym kontrolą nie były do niego bezpośrednio kierowane przez repatriantów skargi na warunki pobytu w tej placówce.

(akta kontroli str. 330, 334)

W okresie objętym kontrolą co najmniej dwie takie skargi skierowane zostały przez repatriantów do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji¹⁹.

W jednej z nich, przekazanej do Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA za pośrednictwem poczty elektronicznej w dniu 15 grudnia 2022 r., jej autorzy skarżyli się m.in. na: temperaturę w pokojach, która ich zdaniem nie przekraczała 18 °C; nadmierną wilgotność w tych pomieszczeniach, której skutkiem było tworzenie się pleśni (grzyba) na powierzchniach ścian oraz jakość przygotowywanych dla nich posiłków w Ośrodku.

W związku z ww. skargą, w piśmie z 21 grudnia 2022 r. Dyrektor tego Departamentu zwrócił się do Kierownika Ośrodka o odniesienie się do zarzutów w niej podniesionych oraz o przekazanie informacji o działaniach podejmowanych przez pracowników tej placówki w odpowiedzi na zgłaszane problemy.

W odpowiedzi z dnia 30 grudnia 2022 r. Kierownik Ośrodka poinformował m.in., że inni repatrianci przebywający w tej placówce nie skarżyli się na niską temperaturę. Na każdym piętrze, w dwóch pokojach w różnych częściach korytarza znajdują się termometry do bieżącego pomiaru temperatury. Pracownik Działu Technicznego codziennie dokonuje pomiaru temperatury na poszczególnych piętrach każdego budynku mieszkalnego i notuje jego wyniki. Najniższa temperatura jaka została odnotowana wynosiła 21 °C. Problem pojawiającej się pleśni, każdorazowo natychmiastowo przekazywany był do Działu Technicznego, który niezwłocznie dokonywał jej usunięcia oraz informował repatriantów o konieczności zaniechania suszenia ubrań w pokojach i potrzebie wietrzenia pomieszczeń mieszkalnych i ogólnodostępnych. Dodatkowo celem zminimalizowania poziomu wilgotności w jednym z budynków, zakupiono dwie automatyczne suszarki na potrzeby repatriantów. Kierownik wskazał ponadto, że kwestie przygotowania posiłków dla repatriantów podlegają ścisłemu reżimowi sanitarnemu. Posiłki przygotowywane były zgodnie z wytycznymi Instytutu Żywności i Żywienia. W żadnym przypadku posiłki nie mogły być przygotowywane z pozostałości po poprzednich posiłkach, tj. w sposób wskazany w skardze.

(akta kontroli str. 175-186)

¹⁷ Okna w pomieszczeniach mieszkalnych powinny znajdować się na poziomie co najmniej 1,5 m od powierzchni gruntu.

¹⁸ Dz.U. z 2022 r. poz. 1105, dalej ustawa o repatriacji.

¹⁹ Dalej MSWiA.

W związku z kolejną skargą w sprawie warunków pobytu oferowanych przez Ośrodek, skierowaną w dniu 9 stycznia 2023 r. przez te same osoby do MSWiA, pracownicy Wydziału Repatriacji Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA przeprowadzili w tej placówce kontrolę w dniu 18 stycznia 2023 r., w wyniku której stwierdzili (jak wynika z treści protokołu kontroli nr 1/2023) m.in., że:

- obiekty Ośrodka spełniają wymagania dotyczące wyposażenia tego rodzaju placówki wynikające z przepisów prawa oraz umowy na jego prowadzenie z 23 września 2020 r.;
- dyrekcja i pracownicy Ośrodka na bieżąco reagują na zgłaszane im potrzeby oraz zastrzeżenia, a pracownicy techniczni dokonują niezbędnych napraw i wymiany wyposażenia, w tym łóżek i materacy;
- podmiot prowadzący Ośrodek w sposób prawidłowy realizuje postanowienia ww. umowy z 23 września 2020 r., zgodnie z ofertą i przepisami prawa regulującymi taką działalność.

Zalecenia sformułowane w wyniku tej kontroli dotyczyły m.in.: sprawdzenia systemu wentylacji we wszystkich pokojach w związku z pojawiającą się pleśnią; zlikwidowania wszystkich istniejących wykwitów pleśni w pokojach i zabezpieczenia ścian odpowiednimi preparatami; dokonania wymiany nadmiernie zużytych koców i pościeli oraz naprawy zepsutych futryn drzwiowych.

W piśmie z 1 lutego 2023 r. skierowanym do Dyrektora Departamentu Obywatelskiego i Repatriacji MSWiA Kierownik Ośrodka odniósł się do poszczególnych zaleceń oraz poinformował o działaniach podjętych na rzecz ich realizacji.

(akta kontroli str. 193-204)

Poza ww. kontrolą, Ośrodek w latach 2018 - 2023 był czterokrotnie kontrolowany przez pracowników Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA w zakresie realizacji postanowień umów na jego prowadzenie, w tym zapewnienia warunków, o których mowa w art. 20b ust.1 ustawy o repatriacji oraz w rozporządzeniu w sprawie minimalnych wymagań. W trakcie tych kontroli nie stwierdzono występowania nieprawidłowości w tym zakresie. Sformułowane w jednym przypadku (kontrola przeprowadzona w dniu 14 grudnia 2022 r.) zalecenia dotyczące sprawdzenia systemu wentylacji w związku z pojawiającą się pleśnią i grzybem, zlikwidowania istniejących wykwitów pleśni i grzyba na ścianach i zabezpieczenia ścian odpowiednimi preparatami, były analogiczne z zaleceniami sformułowanymi w wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 18 stycznia 2023 r., o której była mowa wyżej.

(akta kontroli str. 162-174, 360-362)

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych przez kontrolera NIK, 35 z 37 repatriantów, którzy wzięli w nich udział, pozytywnie oceniło warunki zakwaterowania w Ośrodku. Uwagi zgłoszone przez jednego z pozostałych dwóch repatriantów dotyczyły zbyt małych, w jego ocenie, pokoi oraz umieszczenia w nich piętrowych łóżek. Drugi z tych dwóch repatriantów wskazał natomiast na słabą wentylację i występowanie pleśni na suficie i ścianach. Wszyscy repatrianci, którzy wzięli udział w tych badaniach, pozytywnie ocenili natomiast działalność tej placówki w zakresie zapewnienia: odpowiedniego wyżywienia oraz środków niezbędnych do utrzymania higieny osobistej, dostępu do pomieszczeń i urządzeń umożliwiających samodzielne przygotowanie posiłków oraz do pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych; bezpłatnego dostępu do szerokopasmowego Internetu.

(akta kontroli str. 234)

2. Zgodnie z art. 20a ustawy o repatriacji, ośrodki adaptacyjne dla repatriantów powinny być zlokalizowane w miejscu, w którym: dojazd do szkoły publicznej nie jest uciążliwy; dostęp do podmiotów leczniczych nie jest utrudniony; możliwości podjęcia pracy zarobkowej nie są znacznie ograniczone.

W ofertach stanowiących załączniki do umów na prowadzenie Ośrodka, Stowarzyszenie podawało, że placówka ta położona jest w centrum Pułtuska²⁰. W odległości do 2 km od niej znajdują się trzy szkoły podstawowe²¹ i trzy szkoły ponadpodstawowe²². W odległości do 1,1 km od Ośrodka znajdują się dwie przychodnie świadczące usługi medyczne, w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, a w odległości ok. 2,7 km szpital powiatowy.

W wyniku weryfikacji tych informacji w trakcie kontroli, za pomocą aplikacji Google Maps, stwierdzono że były one zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli str. 80-83, 101-104, 121-122, 133-134, 398)

Na etapie przygotowywania ww. ofert Stowarzyszenie pozyskiwało z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku informacje w sprawie liczby wolnych miejsc pracy na terenie Gminy Pułtusk, ze wskazaniem rodzajów zawodów. W ofertach Stowarzyszenie zamieszczało informacje dotyczące potencjalnych miejsc zatrudnienia repatriantów w firmach mających siedzibę na terenie Pułtuska, ze wskazaniem zawodów, w których repatrianci będą mieli możliwość podjęcia pracy zarobkowej (takich m.in. jak: elektryk, robotnik wykwalifikowany, pracownik magazynowy, spawacz, kierowca wózka widłowego, kamieniarz, tynkarz, hydraulik, robotnik budowlany). W ofertach stanowiących załączniki do umów z 23 września 2020 r. i 4 października 2023 r., Stowarzyszenie, wskazywało również, że od 2016 r. Dom Polonii w Pułtusku współpracuje z pracodawcami mającymi siedziby na terenie Gminy Pułtusk. Dla każdej grupy repatriantów organizowane są wizyty w zakładach, w celu przedstawienia przedsiębiorstw, ofert oraz warunków pracy. Do ofert dołączone zostały dokumenty potwierdzające współpracę z takimi przedsiębiorcami.

(akta kontroli str. 89, 108-109, 124, 141-142, 215-221)

Z informacji uzyskanych z Urzędu Statystycznego w Warszawie²³ wynika, że wskaźnik przedsiębiorczości, liczony jako liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na tysiąc mieszkańców w wieku produkcyjnym w powiecie pułtuskim w okresie objętym kontrolą stopniowo rósł. W poszczególnych latach z tego okresu, jego wysokość kształtowała się następująco: 2017 r. - 124,8; 2018 r. - 128,7; 2019 r. - 136,0; 2020 r. - 148,1; 2021 - 157,1; 2022 r. - 162,2. Wysokość tego wskaźnika dla całego województwa mazowieckiego kształtowała się w tym okresie następująco: 2017 r. - 250,1; 2018 r. - 253,8; 2019 r. - 267,1; 2020 r. - 271,5; 2021 - 285,4; 2022 r. - 299,4.

Stopa bezrobocia rejestrowanego kształtowała się w ww. okresie następująco w powiecie pułtuskim: 2017 r. - 13,2%; 2018 r. - 12,5%; 2019 r. - 12,0%; 2020 r. - 13,0%; 2021 - 15,1%; 2022 r. - 14,8%; wrzesień 2023 r. - 13,6%. Dla całego województwa mazowieckiego stopa bezrobocia kształtowała się w tym okresie następująco: 2017 r. - 5,6%; 2018 r. - 4,9%; 2019 r. - 4,4%; 2020 r. - 5,2%; 2021 - 4,7%; 2022 r. - 4,2%; wrzesień 2023 r. - 4,1%.

(akta kontroli str. 205, 364-370)

²⁰ Który jest miastem powiatowym, położonym 58 km od Warszawy.

²¹ Tj. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej oraz Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi (w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mjra Henryka Sucharskiego oraz Przedszkole Miejskie Nr 3).

²² Tj. Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi, Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego oraz Zespół Szkół im. Bolesława Prusa (w skład którego wchodzi Technikum Nr 2 oraz Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 2).

²³ Przekazanych w piśmie z 17 listopada 2023 r.

Do Kierownika Ośrodka nie wpłynęły w okresie objętym kontrolą skargi repatriantów dotyczące występowania utrudnień w dostępie do świadczeń edukacyjnych, zdrowotnych lub innych wynikających z nieodpowiedniej lokalizacji tej placówki.

(akta kontroli str. 330, 334)

Kierownik tej placówki spełniał wymagania do pracy na tym stanowisku, określone w art. 20d ustawy o repatriacji, tj. m.in. posiadał pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta z pełni praw publicznych, posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności, o której mowa w art. 20e ust. 3 ustawy o repatriacji, nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

(akta kontroli str. 91-93, 147-150, 222-227)

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w przekazywanych do MSWiA sprawozdaniach z realizacji umowy na prowadzenie Ośrodka z dnia 23 września 2020 r., wszyscy repatrianci po przybyciu do tej placówki byli zapoznawani z jej organizacją, pouczeni o przysługujących im prawach i obowiązkach oraz zapoznani z treścią regulaminu organizacyjno-porządkowego. Wszyscy repatrianci złożyli pisemne oświadczenie potwierdzające dokonanie tych czynności.

(akta kontroli str. 470, 497)

Przywołany w ww. sprawozdaniach, Regulamin organizacyjno-porządkowy, podpisywany przez repatriantów, zawierał wyszczególnienie, w języku polskim i rosyjskim, obowiązujących w Ośrodku zasad postępowania, do których przestrzegania zobligowani byli repatrianci (tj. obowiązków oraz zakazów). Obejmowały one obowiązki dotyczące m.in.: przestrzegania ciszy nocnej w godzinach 22.00-6.00; utrzymywania w czystości pomieszczeń, z których korzystają; uczestniczenia we wszystkich zajęciach, kursach, a także spotkaniach całej społeczności zwoływanych przez Dyрекcję Domu Polonii; punktualnego przychodzenia na posiłki serwowane w określonych porach w restauracjach Domu Polonii. Sformułowane w Regulaminie zakazy dotyczyły m.in.: zakłócania porządku w Domu Polonii; spożywania alkoholu oraz przyjmowania jakichkolwiek środków odurzających lub psychotropowych; palenia wyrobów tytoniowych w miejscach do tego nieprzeznaczonych; przyjmowania gości (osób nie będących mieszkańcami) w pokojach bez zgody dyrekcji Domu Polonii. Zamieszczono w nim również (w języku polskim i rosyjskim) postanowienia rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2018 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego ośrodka adaptacyjnego dla repatriantów²⁴.

(akta kontroli str. 187-192)

Według wyjaśnień Kierownika Ośrodka, nadzór nad stosowaniem przez repatriantów przepisów ww. Regulaminu sprawowany był w ramach całodobowych dyżurów pełnionych przez pracowników Ośrodka (tj. portierów oraz pracowników recepcji). Ponadto obiekty ogólnodostępne na terenie Ośrodka objęte były monitoringiem. O wystąpieniu zakłóceń w pierwszej kolejności informowani byli Kierownik i Koordynator Ośrodka. Sytuacji związanych z nieprzestrzeganiem Regulaminu było niewiele. Repatrianci sami dyscyplinowali się wzajemnie do utrzymywania porządku. Kierownik wskazał ponadto, że po przyjeździe do Ośrodka repatrianci byli informowani o możliwościach wzięcia przez nich udziału w zajęciach i kursach, organizowanych przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie. Repatrianci samodzielnie wpisywali się na listę wybranego przez siebie kursu. Podczas zajęć i kursów nauczyciele sprawdzali obecność repatriantów. W przypadkach stwierdzenia

²⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 1200.

nieobecności repatrianta na zajęciach lub kursach nauczyciele zamieszczali informacje w tej sprawie w dziennikach zajęć i informowali pracowników Ośrodka o tym fakcie, w celu ustalenia przyczyny tej sytuacji.

(akta kontroli str. 347-348, 350-353, 459, 497)

5. Zgodnie z art. 20b ust. 1 pkt 8 ustawy o repatriacji, Ośrodek zobowiązany był do zapewnienia repatriantom możliwości uczestniczenia w zajęciach adaptacyjno-integracyjnych oraz w zajęciach umożliwiających poznanie historii, tradycji i zwyczajów polskich, a także w kursach języka polskiego i kursach zawodowych.

W przekazywanych do MSWiA sprawozdaniach z działalności Ośrodka wskazywano, że repatrianci przybywający do tej placówki poddawani byli szczegółowemu testowi sprawdzającemu z języka polskiego, którego wyniki służyły do przypisania ich do grup, w których prowadzona była nauka tego języka. Zajęcia adaptacyjno-integracyjne dla repatriantów oraz zajęcia umożliwiające poznanie historii, tradycji i zwyczajów polskich, „wplecione były” w naukę języka polskiego. Kursy zawodowe dla repatriantów organizowane były w trzecim miesiącu ich pobytu w Ośrodku.

(akta kontroli str. 448, 451-452, 475-476)

Zgodnie z art. 20h ust. 1 ustawy o repatriacji, po ogłoszeniu wyników konkursu na prowadzenie ośrodka adaptacyjnego dla repatriantów, Kierownik Ośrodka przedstawiał każdorazowo Pełnomocnikowi Rządu do zatwierdzenia, szczegółowy program zajęć i kursów. Programy, o których mowa w art. 20b ust. 1 pkt 8 ustawy o repatriacji, zawierały informacje określone w art. 20h ust. 2 tejże ustawy. Wszystkie programy przekazane w okresie objętym kontrolą zostały zatwierdzone przez ww. Pełnomocnika.

(akta kontroli str. 246-291, 399-401)

Z dokumentacji znajdującej się w Ośrodku dotyczącej zajęć i kursów przeprowadzonych dla repatriantów przebywających w tej placówce wynika, że zapewniono im możliwość uczestniczenia w kursie języka polskiego, zajęciach adaptacyjno – integracyjnych oraz w kursach zawodowych.

(akta kontroli str. 235-245)

W ramach organizacji zajęć z języka polskiego dla repatriantów przeprowadzano badanie testowe ze znajomości tego języka, którego wyniki dotyczące stopnia jego znajomości decydowały o przydzielaniu poszczególnych osób dorosłych do poszczególnych grup, dla których prowadzone były takie zajęcia. Natomiast zajęcia z języka polskiego dla dzieci prowadzono w podziale na grupy wiekowe (odrębnie dla dzieci młodszych i starszych). Przebieg zajęć z języka polskiego w poszczególnych grupach, w wybranych do kontroli sprawach, udokumentowany został przez osobę je prowadzącą w dziennikach zajęć. Zamieszczano w nich informacje dotyczące m.in.: tygodniowego planu zajęć, listy uczestników, szczegółowej tematyki zajęć planowanych do przeprowadzenia, ze wskazaniem ich wymiaru godzinowego; tematyki faktycznie przeprowadzonych zajęć, ze wskazaniem ich wymiaru godzinowego, obecności repatriantów na zajęciach.

Po zakończonych zajęciach ponownie przeprowadzano testy ze znajomości języka polskiego oraz rozmowy z uczestnikami zajęć, których wyniki wykorzystywano przy prezentacji wyników ewaluacji zajęć w poszczególnych grupach.

(akta kontroli str. 245, 292-328, 344, 403-418)

Przebieg zajęć adaptacyjno-integracyjnych dla repatriantów przebywających w Ośrodku dokumentowany był w dziennikach zajęć, podobnie jak to miało miejsce w przypadku zajęć z języka polskiego. W wybranych do kontroli przypadkach, zajęcia te były prowadzone przez osobę biegle posługującą się językiem polskim i rosyjskim.

Obejmowały one omówienie zasad pobytu w Ośrodku oraz historii Pułtuska, a także zagadnień, określonych w art. 20h ust. 3 ustawy o repatriacji, dotyczących praktycznych aspektów zamieszkiwania w Rzeczypospolitej Polskiej. Ich przedmiotem były m.in. następujące zagadnienia: podział terytorialny RP; procedury wyrabiania polskich dokumentów; zasady poszukiwania pracy, w tym rejestracji w Powiatowych Urzędach Pracy; stosowanie zwrotów grzecznościowych w szkole lub urzędzie; artykułowanie swoich potrzeb/spraw, które załatwia się w urzędach; omówienie procedury zakupu mieszkania w Polsce i sposobów poszukiwania oferty sprzedaży nieruchomości; zakładanie profilu zaufanego, PUE ZUS, konta w banku; zasady korzystania z systemu opieki zdrowotnej; procedura postępowania w zakresie uzyskania pomocy finansowej na remont i wyposażenie mieszkania; zasady korzystania z różnych form świadczeń socjalnych (500+, 300+, karta Dużej Rodziny itp.). Elementem ww. zajęć był również udział repatriantów w różnego rodzaju wycieczkach, imprezach sportowych i kulturalnych.

(akta kontroli str. 235, 246-256, 278, 280-282, 344, 348, 353, 419-430)

Przy realizacji zadań dotyczących prowadzenia zajęć adaptacyjno-integracyjnych oraz nauki języka polskiego dla repatriantów Ośrodek współpracował z Muzeum Regionalnym w Pułtusku, Miejskim Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku, Publiczną Bibliotekę im. J. Lelewela w Pułtusku oraz Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Pułtusku.

(akta kontroli str. 235, 246-256, 272, 348, 353)

W szczegółowych programach zajęć i kursów przekazanych przez Ośrodek do zatwierdzenia Pełnomocnikowi Rządu wskazywano, że kursy zawodowe dla repatriantów przeprowadzane są przez tę placówkę przy współpracy z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Warszawie²⁵.

(akta kontroli str. 274-275)

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że organizacja kursów zawodowych dla repatriantów odbywała się zazwyczaj po ukończeniu kursów językowych. Po zapoznaniu repatriantów z propozycją kursów przygotowanych przez ZDZ, repatrianci zgłaszali chęć uczestniczenia w wybranym kursie podczas spotkania informacyjnego. Realizacja kursów zawodowych, w zależności od ich rodzaju, odbywała się na terenie warsztatów ZDZ w Warszawie lub terenie filii tej jednostki w Ciechanowie, bądź na terenie Ośrodka. Po zakończeniu kursu zawodowego każdy repatriant otrzymywał zaświadczenie o jego odbyciu, wystawione przez Zakład Doskonalenia Zawodowego.

(akta kontroli str. 345, 348, 351)

Z zapisów w dziennikach kursów zawodowych przeprowadzonych dla repatriantów przebywających w Ośrodku w latach 2018-2023 oraz z dokumentacji księgowej dotyczącej rozliczeń finansowych z ZDZ z tytułu ich realizacji wynika, że w ww. okresie, na podstawie umów zawartych z ZDZ zorganizowano ogółem 73 kursy zawodowe dla repatriantów, w tym:

- w 2018 r. zorganizowano 14 kursów zawodowych w następującym zakresie: usługi „manicure-pedicure”; obsługa kasy fiskalnej, obsługa komputera, artystyczne układanie roślin – florystyka; podstawy księgowości; kierowca-operator wózków jezdniowych; kucharz, fryzjer, spawacz;
- w 2019 r. zorganizowano 26 kursów zawodowych w następującym zakresie: kierowca-operator wózków jezdniowych; usługi „manicure-pedicure”; obsługa kasy fiskalnej; podstawy księgowości; artystyczne układanie roślin – florystyka;

²⁵ Dalej także: Zakład Doskonalenia Zawodowego lub ZDZ.

- obsługa komputerów; kucharz; przewóz towarów niebezpiecznych ADR; spawanie blach i rur spoinami; opiekun osoby starszej; szkolenie uzupełniające na prawo jazdy kat. B; eksploatacja kotłów;
- w 2020 r. zorganizowano 10 kursów zawodowych w następującym zakresie: usługi „manicure-pedicure: obsługa kasy fiskalnej; podstawy księgowości; artystyczne układanie roślin – florystyka; kierowca-operator wózków jezdniowych; obsługa komputerów; kucharz; opiekun osoby starszej, eksploatacja urządzeń i instalacji; spawacz blach i rur;
 - w 2021 r. zorganizowano dziewięć kursów zawodowych w następującym zakresie: kucharz; obsługa komputerów; podstawy księgowości; fryzjer; kierowca-operator wózków jezdniowych; artystyczne układanie roślin – florystyka; obsługa kasy fiskalnej; usługi „manicure-pedicure”; spawanie blach i rur ze stali;
 - w 2022 r. zorganizowano siedem kursów zawodowych w następującym zakresie: obsługa komputerów; fryzjer; artystyczne układanie roślin – florystyka; obsługa kasy fiskalnej; manicure-pedicure; kucharz; kierowca-operator wózków jezdniowych;
 - w 2023 r. zorganizowano siedem kursów zawodowych w następującym zakresie: usługi „manicure-pedicure”; obsługa kasy fiskalnej, podstawy księgowości; artystyczne układanie roślin – florystyka; kierowca-operator wózków jezdniowych; obsługa komputerów; kucharz.

(akta kontroli str. 236-244)

Z informacji przekazanych kontrolerowi NIK przez Dyrektora Filli Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Ciechanowie²⁶ wynika, że w okresie objętym kontrolą brakowało wystarczającej liczby pracowników do zatrudnienia w takich branżach jak: IT, medyczna, budowlana, gastronomiczna, usługowa.

Z danych przekazanych kontrolerowi NIK przez Dyrektora Urzędu Pracy w Puławach²⁷ wynika natomiast, że we wszystkich latach objętych kontrolą do jednostki tej trafiały oferty dotyczące zatrudnienia lub przyjęcia na staż we wszystkich zawodach, których dotyczyły kursy zawodowe przeprowadzone w tym okresie w Ośrodku²⁸.

(akta kontroli str. 206-208, 236-238, 371-394)

Zapewnienie repatriantom możliwości uczestniczenia w kursach języka polskiego, zajęciach adaptacyjnych i kursach zawodowych, było jednym z zagadnień, które objęte zostały badaniami kontrolnymi, w ramach kontroli przeprowadzonych w Ośrodku przez pracowników MSWiA, w dniach 2 i 21 marca 2018 r. oraz 2 kwietnia 2019 r. Wyniki tych kontroli nie wykazały występowania nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli str. 165, 168, 170)

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych przez kontrolera NIK, 35 z 37 repatriantów, którzy wzięli w nich udział, pozytywnie oceniło realizację przez Ośrodek zadań w zakresie zapewnienia im możliwości uczestniczenia w zajęciach adaptacyjno-integracyjnych, jak i w zajęciach umożliwiających poznanie historii, tradycji i zwyczajów polskich. W 35 przypadkach repatrianci pozytywnie ocenili również działania tej placówki w zakresie zapewnienia im możliwości uczestniczenia w kursach języka polskiego i kursach zawodowych. Uwagi zgłoszone przez pozostałych dwóch repatriantów w odniesieniu do kursów z języka polskiego,

²⁶ Przekazanych w piśmie z 20 listopada 2023 r.

²⁷ Przekazanych przy piśmie z 20 listopada 2023 r.

²⁸ Tj. m.in. w zawodach: kierowcy - operatora wózków jezdniowych, spawacza, kucharza, księgowego, fryzjera, sprzedawcy, pracownika biurowego po kursie komputerowym, opiekuna osoby starszej.

dotyczyły koncentracji na zagadnieniach dotyczących gramatyki, przy braku lekcji konwersacyjnych oraz nieznajomości języka rosyjskiego przez nauczyciela języka polskiego, co utrudniło z nim komunikację. Odnosząc się do kursów zawodowych, jeden z tych repatriantów wskazał, że (w jego ocenie), zdobyte umiejętności w wyniku zajęć z florystyki mają niewielką przydatność w kontekście znalezienia zatrudnienia. Drugi zauważył natomiast, że w ramach kursów zawodowych repatrianci powinni mieć więcej czasu na przystąpienie do egzaminu, gdyż potrzebują więcej czasu na zrozumienie pytań w języku polskim.

(akta kontroli str. 234)

6. Umowy na prowadzenie Ośrodka, zawarte z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Repatriacji, zawierały wszystkie elementy określone w art. 20g ust. 2 ustawy o repatriacji. Określono w nich szczegółowy zakres zadań podmiotu prowadzącego Ośrodek, prawa i obowiązki stron, zasady finansowania ośrodka, sposób postępowania w przypadku naruszenia umowy lub niewywiązania się z niej, termin, na jaki umowa zostaje zawarta.

(akta kontroli str. 20-79)

W umowie z dnia 12 stycznia 2018 r. cenę pobytu repatrianta w Ośrodku, uwzględniającą wszystkie świadczenia wynikające z umowy, określono w wysokości 176 zł brutto za dobę. W kolejnych umowach, które realizowane były w okresie objętym kontrolą (z 3 września 2018 r. i 23 września 2020 r.) cena ta określona została w wysokości 185 zł brutto za dobę pobytu.

W ww. okresie, średni dobowy koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Pułtusk, kształtował się następująco: 115 zł w 2018 r.; 125 zł w 2019 r.; 143 zł w 2020 r.; 159 złotych w 2021 r.; 169 zł w 2022 r.; 182 zł w 2023 r.

(akta kontroli str. 50, 64, 75, 228-233)

Jak wskazano wyżej, w okresie od stycznia 2018 r. do listopada 2023 r. Ośrodek był pięciokrotnie kontrolowany przez MSWiA w zakresie wywiązywania się z umów na prowadzenie tej placówki. W protokołach z tych kontroli nie stwierdzono występowania nieprawidłowości w zakresie wywiązywania się przez Ośrodek ze szczegółowego zakresu zadań odnośnie jego prowadzenia.

(akta kontroli str. 162-174, 193-204, 360)

Ośrodek otrzymywał wynagrodzenie z tytułu wykonywanych świadczeń na rzecz repatriantów na zasadach określonych w umowach na funkcjonowanie tej placówki. Określono w nich m.in., że rozliczenie z tego tytułu będzie dokonywane z dołu po upływie każdych 30 dni trwania umowy, przy czym faktura mogła być wystawiona przez Ośrodek po zaakceptowaniu przez MSWiA protokołu odbioru usługi za dany okres rozliczeniowy.

W wyniku badania dokumentacji rozliczeniowej z tego tytułu stwierdzono, że zgodnie z postanowieniami ww. umów płatność na rzecz Ośrodka za wykonane świadczenia w kolejnych okresach rozliczeniowych dokonywana była przelewem w terminie wskazanym w umowach (tj. do 21 dni²⁹, a następnie do 30 dni³⁰) od daty otrzymania przez MSWiA faktury.

Z tytułu realizacji ww. umów w okresie objętym kontrolą Ośrodek otrzymał wynagrodzenie w łącznej kwocie 29 163,8 tys. zł brutto, z tego:

- 3145,3 tys. zł – w ramach realizacji umowy z 12 stycznia 2018 r., co stanowiło 99,3% ustalonego w umowie maksymalnego limitu łącznej kwoty wynagrodzenia, które mogło być wypłacone z tytułu jej realizacji (3168,0 tys. zł);

²⁹ Termin dokonania zapłaty wskazany w umowie z 12 stycznia 2018 r.

³⁰ Termin dokonania zapłaty wskazany w umowach z 2 września 2018 r. i 23 września 2020 r.

- 14 117,2 tys. zł – w ramach realizacji umowy z 2 września 2018 r., co stanowiło 75,3% ustalonego w umowie limitu wynagrodzenia (18 756,9 tys. zł);
- 11 901,3 tys. zł – w ramach realizacji umowy z 23 września 2020 r., co stanowiło 47,3% ustalonego w umowie limitu wynagrodzenia (25 160,0 tys. zł).

(akta kontroli str. 49-51, 64-65, 75-76, 229-233)

7. W okresie od stycznia 2018 r. do listopada 2023 r. w Ośrodku przebywało łącznie 910 repatriantów w ramach realizacji umów zawartych z MSWiA, w tym:

- w okresie obowiązywania umowy z 12 stycznia 2018 r. - 129 repatriantów (grupa pierwsza);
- w okresie obowiązywania umowy z 2 września 2018 r. - 421 repatriantów (grupa druga 141 osób, grupa trzecia 139 osób, grupa czwarta 141 osób);
- w okresie obowiązywania umowy z 23 września 2020 r. - 360 repatriantów (grupa piąta 123 osoby, grupa szósta 125 osób, grupa siódma 112 osób).

Najwięcej repatriantów przebywało w Ośrodku jednocześnie w dniach 8 grudnia 2018 r. i 2 kwietnia 2020 r. – 136. Żaden repatriant nie przebywał w tej placówce w następujących okresach: od 9 września do 15 listopada 2020 r., od 21 sierpnia do 15 grudnia 2021 r., od 12 sierpnia do 7 listopada 2022 r., od 31 lipca do 15 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 334-335)

W umowach na prowadzenie Ośrodka nie określono maksymalnej dopuszczalnej liczby repatriantów, którzy mogą przebywać w tej placówce jednocześnie lub przez cały okres obowiązywania poszczególnych umów. Wskazano jedynie minimalny limit miejsc dla repatriantów oraz maksymalny dopuszczalny limit wynagrodzeń, które mogą być wypłacone z tytułu ich pobytu w Ośrodku. Jak wskazano powyżej, w żadnym przypadku nie został on przekroczony.

(akta kontroli str. 42, 49-51, 56, 64-65, 71, 75-76, 94, 229-233)

Zgodnie z art. 3c ust. 2 ustawy o repatriacji, Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji w decyzji w sprawie przyznania miejsca w ośrodku kandydatowi na repatrianta, wskazuje m.in. okres jego pobytu w tej placówce, nie dłuższy niż 90 dni. W art. 3c ust. 3 tej ustawy wskazano, że Pełnomocnik na uzasadniony wniosek repatrianta w sytuacjach wskazanych w tym przepisie, może wydać decyzję o przedłużeniu jego pobytu w ośrodku o kolejne 90 dni.

Repatrianci, którzy wzięli udział w badaniach ankietowych przeprowadzonych przez kontrolera NIK w trakcie kontroli (tj. 37 osób), poinformowali, że ich okres pobytu w Ośrodku wynosił w trzech przypadkach do trzech miesięcy, a w pozostałych 34 przypadkach ponad trzy miesiące (z tego w 17 przypadkach – do sześciu miesięcy, a w kolejnych 17 przypadkach – ponad sześć miesięcy).

(akta kontroli str. 234)

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w latach 2020-2021, w związku z sytuacją epidemiologiczną związaną z pandemią COVID-19, na podstawie decyzji Pełnomocnika Rządu przedłużono³¹, już raz przedłużony, pobyt w Ośrodku dla 231 repatriantów. Poza tymi przypadkami repatrianci nie przebywali w tej placówce dłużej niż przez maksymalny czas określony w ustawie o repatriacji.

(akta kontroli str. 331, 342)

³¹ W oparciu o postanowienia art. 15z⁴ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327).

Ośrodek nie dysponował kompleksowymi informacjami w sprawie znalezienia przez repatriantów zatrudnienia po opuszczeniu przez nich tej placówki.

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w placówce tej nie prowadzi się ewidencji w tym zakresie. Według posiadanych przez Ośrodek informacji większość repatriantów wybiera na miejsce zamieszkania województwo dolnośląskie, małopolskie, wielkopolskie i bez problemu znajduje tam zatrudnienie. Ośrodek posiada informacje o losach zawodowych repatriantów mieszkających w powiecie pułuskim. 11 z nich znalazło zatrudnienie na różnego rodzaju stanowiskach, głównie o charakterze technicznym (np. operator wózku jezdniowego, pracownik lakierni, pracownik branży elektrycznej), sześćcioro zatrudniano w Domu Polonii (w charakterze portiera, pokojowej, pracownika działu technicznego, kucharza, koordynatora Ośrodka), a troje założyło własną działalność gospodarczą.

(akta kontroli str. 345-346)

Informacjami o sytuacji zawodowej repatriantów, którzy przebywali w Ośrodku w okresie objętym kontrolą nie dysponowało również MSWiA, jak wynika z informacji przekazanych kontrolerowi NIK przez Dyrektora Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA (w piśmie z 23 listopada 2023 r.).

(akta kontroli str. 360, 362)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniach 7 i 8 listopada 2023 r. dotyczących budynków i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt repatriantów stwierdzono, że wszystkie okna w pokojach mieszkalnych w budynku Domku Regionalnego (Ogrodnika) oraz w pokojach mieszkalnych nr 401, 402, 403, 404, 405, znajdujących się na parterze w budynku Stacji Wodnej usytuowane były w odległości mniejszej niż 1,5 m od powierzchni gruntu, co było niezgodne z wymogami określonymi w tym zakresie w pkt 5 załącznika do rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań.

W budynku Domu Regionalnego (Ogrodnika) okna usytuowane były 1,25 m powyżej powierzchni gruntu, natomiast w budynku Stacji Wodnej – 1,35 m powyżej powierzchni gruntu.

(akta kontroli str. 15)

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że nie zauważono występowania minimalnych różnic w tym zakresie. Wskazał również m.in., że (w jego ocenie) niższe położenie okien względem gruntu w tych pomieszczeniach niż określone w rozporządzeniu nie pogarsza komfortu osób je zamieszkujących w stosunku do warunków w innych pokojach, w których przebywają repatrianci, ponieważ znajdujące się w nich okna są duże. Dodał, że pokoje te były wykorzystywane podczas pandemii Covid-19 i pełniły funkcję izolatki ze względu na oddzielne wejście i możliwość bezpiecznego dostarczania posiłków, co ułatwiało funkcjonowanie Ośrodka podczas pandemii.

(akta kontroli str. 330-331, 341-342)

2. W wyniku ww. oględzin przeprowadzonych w dniach 7 i 8 listopada 2023 r. stwierdzono, że w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przeznaczonych dla repatriantów, poza jednym przypadkiem (pokój nr 504 w budynku Kasztel, który był przystosowany dla osób niepełnosprawnych), brak było uchwyty przy natryskach, bądź uchwyty przy wannie (dotyczy pomieszczenia w Domku Regionalnym Ogrodnika), co było niezgodne z wymogami określonymi pkt 8 ppkt 5) załącznika do ww. rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań.

(akta kontroli str. 16-17)

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, w natryskach znajduje się uchwyt przytwierdzony do ściany dwoma śrubami, składający się z odstającego od ściany drążka metalowego, na który odwiesza się słuchawkę od prysznicy, który może pełnić także funkcję uchwytu służącego do przytrzymania się przez osobę korzystającą z natrysku, aby zapobiec poślizgnięciu się czy ułatwić wchodzenie/wychodzenie spod natrysku. Taki sposób wyposażenia nie był kwestionowany przez przedstawicieli MSWiA podczas oględzin.

W odniesieniu do ww. wyjaśnień należy zauważyć, że uchwyty wskazane przez Kierownika przeznaczone są do odwieszania słuchawki prysznicowej, a nie do zapewnienia bezpieczeństwa osobom korzystającym z wanny lub kabiny prysznicowej.

(akta kontroli str. 330-331, 341)

W odniesieniu do ww. nieprawidłowości NIK zauważa, że w złożonych ofertach na prowadzenie Ośrodka, stanowiących załączniki do umów zawartych w tym zakresie z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Repatriacji, Stowarzyszenie deklarowało m.in., że placówka ta spełnia wszystkie wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie minimalnych wymagań. W umowach na prowadzenie Ośrodka wskazano (§ 3 ust. 5), że Zleceniobiorca (tj. Stowarzyszenie) zobowiązany jest do zagwarantowania m.in. standardu Ośrodka nie niższego niż zadeklarowany w złożonej ofercie i wynikającego z obowiązujących przepisów prawa. Zgodnie z postanowieniami § 11 ust. 4 ww. umów, niezapewnienie standardu wymaganego przepisami ustawy oraz rozporządzenia i zadeklarowanego w złożonej ofercie, z przyczyn leżących po stronie Zleceniobiorcy zagrożone było zapłatą kary umownej w wysokości 2% wynagrodzenia brutto wynikającego z faktur VAT za okres rozliczeniowy, w którym stwierdzono naruszenie.

(akta kontroli str. 24, 34, 42, 52, 58, 66, 72, 77, 87, 107, 123, 138)

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) zapewnienie we wszystkich pokojach mieszkalnych w Ośrodku, przeznaczonych na pobyt repatriantów, minimum jednego okna umieszczonego na wysokości co najmniej 1,5 m od powierzchni gruntu - zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań;
- 2) zamontowanie wymaganych uchwytów przy wannie i natryskach w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przeznaczonych dla repatriantów - zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 22 grudnia 2023 r.

Kontroler
Eliza Kurzela
starszy inspektor k.p.

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w
Warszawie
Stanisław Jarosz

/-/

.....
podpis